

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
JULIANE KOKOTT
6 päivänä syyskuuta 2012¹

Asia C-73/11 P

**Frucona Košice a. s.
vastaan**

Euroopan komissio

Muutoksenhaku — Kilpailu — Valtiontuet — EY 87 artiklan 1 kohta — Valtiontuen käsite — Markkinataloudessa toimivan yksityisen velkojan kriteeri — Verovelan osittainen anteeksi antaminen velkasaneerauksen yhteydessä — Velkasaneerauksen ja konkurssimenettelyn etujen ja haittojen arvioiminen — Konkurssimenettelyn epävarmuustekijät ja kesto — Slovakian veroviranomaisten menettely Frucona Košice -nimistä yritystä kohtaan

I Johdanto

1. Nyt käsiteltävä valitus antaa unionin tuomioistuimelle tilaisuuden kehittää valtiontukia koskevaan lainsäädäntöön liittyvää oikeuskäytäntöään yhden merkittävän seikan osalta. On konkretisoitava *yksityisen velkojan kriteeriä*, jonka perusteella arvioidaan, ovatko tietyt maksuhelpotukset tai jopa luopuminen saatavasta, joka viranomaisella on yritykseltä, kilpailuoikeuden kannalta neutraaleja vai merkitsevähkö ne EY 87 artiklan 1 kohdassa (josta on tullut SEUT 107 artiklan 1 kohta²) tarkoitettua valtiontukea. Toisin kuin samansukuisella yksityisen sijoittajan kriteerillä,³ yksityisen velkojan kriteerillä ei ole ollut tähän mennessä oikeuskäytännössä juurikaan merkitystä. Se on siten jäänyt hahmottomaksi ja ”salaperäiseksi”.⁴

2. Nyt käsiteltävässä asiassa yksityiseen velkojaan liittyvät ongelmat tulevat esiin konkurssilainsäädäntöön liittyvässä velkasaneerauksessa, jonka yhteydessä Slovakian veroviranomaiset luopuivat vuonna 2004 Frucona Košice a. s. -nimisen yhtiön (jäljempänä Frucona tai valittaja) osalta 65 prosentista valmisteverosaatavistaan. Unionin yleinen tuomioistuin vahvisti Euroopan komission näkemyksen siitä, että verosaatavista luopuminen merkitsi valtiontukea, koska komission arvioinnin mukaan Slovakian veroviranomaiset olisivat voineet saada Fruconan konkurssitilanteessa suuremman prosenttiosuuden saatavistaan kuin tämän velkasaneerauksen yhteydessä. Frucona on sitä vastoin tiukasti sitä mieltä, että Slovakian veroviranomaisten konkurssimenettelyssä tai veroulosottomenettelyssä odotettavissa ollut maksuosuus ei olisi ollut – ainakaan selvästi – suurempi kuin velkasaneerausmenettelyssä sovittu 35 prosentin osuus.

1 — Alkuperäinen kieli: saksa.

2 — Nyt käsiteltävää asiaa ratkaistaessa on otettava vielä perustaksi unionin oikeudessa vahvistettu valtiontukia koskeva kielto siinä muodossa kuin se on EY 87 artiklan 1 kohdassa, koska riidanalainen komission päätös tehtiin 7.6.2006 eli ennen Lissabonin sopimusta.

3 — Tätä koskeva perustavanlaatuinen tuomio on asiassa C-303/88, Italia v. komissio, 21.3.1991 annettu tuomio (Kok., s. I-1433, Kok. Ep. XI, s. I-127, 20–22 kohta); ks. lisäksi viimeksi asia C-124/10 P, komissio v. EDF ym., tuomio 5.6.2012, 20–22 kohta (jäljempänä EDF-tapaus).

4 — Näin toteaa myös julkisasiamies Póiaros Maduro 1.4.2004 esittämässään ratkaisuehdotuksessa asiassa C-276/02, Espanja v. komissio, tuomio 14.9.2004 (Kok., s. I-8091, ratkaisuehdotuksen 36 kohta).

3. Asianosaiset ovat tässä yhteydessä erimielisiä erityisesti siitä verrattain moniselitteisestä sanamuodosta, jolla unionin tuomioistuin määritteli vuonna 1999 niin sanotussa DMT-tapauksessa⁵ yksityisen velkojan kriteerin. Sen mukaan viranomaisen myöntämää maksuhelpotusta on pidettävä valtiontukea aina, kun edun saanut yritys ei *ilmiselvästi* olisi saanut siitä seuraavaa taloudellista hyötyä yksityiseltä velkojalta vastaavassa tilanteessa. Kuten nyt käsiteltävä asia osoittaa, tätä oikeuskäytäntöä on välttämätöntä selventää.

II Asian tausta

4. Frucona on Slovakian oikeuden mukaan perustettu kauppayhtiö, jonka kotipaikka on Košice (Slovakia). Se valmisti alun perin alkoholijuomia ja väkeviä alkoholijuomia sekä elintarviketuotteita, kuten hedelmä- ja vihannessäilykkeitä, säilykemehuja ja hiilihappopitoisia ja hiilihapottomia juomia. Sen jälkeen, kun siltä peruutettiin 6.3.2004 alkoholijuomien ja väkevien alkoholijuomien tuotanto- ja valmistuslupa sillä perusteella, ettei se ollut maksanut erääntyneitä valmisteverojaan, se jakeli erään toisen yrityksen valmistamia väkeviä alkoholijuomia.

A Kansalliset hallinnolliset ja oikeudelliset menettelyt

5. Koska Frucona ei kyennyt maksamaan vuodelta 2004 maksettaviksi erääntyneitä valmisteverojaan, se velkaantui Slovakian konkurssi- ja velkasaneerauslaissa tarkoitettulla tavalla. Tästä syystä Frucona esitti 8.3.2004 velkasaneerashakemuksen Košicen alueelliselle tuomioistuimelle. Yrityksen velkasaneerausehdotuksessa huomioon otettujen velkojen kokonaismäärä oli 644,6 miljoonaa Slovakian korunaa (SKK), ja ehdotuksen mukaan se maksaisi kaikille etuoikeudettomille velkojilleen ja tietyille etuoikeutetuille velkojilleen 35 prosenttia niistä summista, jotka se oli näille velkaa. Suurimman osan näistä Fruconan veloista muodostivat Slovakian veroviranomaisille maksettavat valmisteverot.

6. Ennen kuin Košicen alueellinen tuomioistuin vahvisti velkasaneerauksen, Frucona esitti alueellisille veroviranomaisille vielä useita tarkastuskertomuksia, jotta nämä voisivat arvioida, olisiko velkasaneeraus, tuomioistuimessa käytävä konkurssimenettely vai veroulosotto niiden kannalta edullisin. Slovakian verohallinto suoritti lisäksi 21.6.2004 Fruconan tiloissa yritystarkastuksen yrityksen likvidien varojen toteamiseksi.

7. Vaikka Slovakian verohallitus oli kehottanut toimivaltaista paikallista veroviranomaista hylkäämään Fruconan velkasaneerausehdotuksen, koska se oli Slovakian tasavallalle epäedullinen, viimeksi mainittu hyväksyi ehdotuksen 9.7.2004. Košicen alueellinen tuomioistuin vahvisti 14.7.2004 tekemällään päätöksellä velkasaneerauksen, jonka mukaan Slovakian verohallinnon saatavista maksettaisiin 35 prosenttia, mikä vastasi noin 224,3 miljoonan SKK:n suuruista summaa.

8. Paikallisen veroviranomaisen johtaja pidätettiin virasta 14.7.2004 ja korvattiin toisella henkilöllä. Myöhemmin hänet asetettiin myös syytteeseen petoksesta ja kavalluksesta mutta vapautettiin kaikkien syytekohtien osalta.

9. Paikallinen veroviranomainen ilmoitti 20.10.2004 Fruconalle, että velkasaneerausta koskevat yksityiskohdat merkitsevät epäsuoraa valtiontukea, jolle oli saatava komission lupa.

10. Slovakian tasavallan ylin tuomioistuin hylkäsi 25.10.2004 antamallaan tuomiolla paikallisen veroviranomaisen Košicen alueellisen tuomioistuimen verosaneerauksen vahvistamisesta 14.7.2004 tekemästä päätöksestä elokuussa tekemän valituksen ja totesi päätöksen päteväksi sekä 23.7.2004 lähtien täytäntöönpanokelpoiseksi.

5 — Asia C-256/97, DM Transport, tuomio 29.6.1999 (Kok., s. I-3913, 30 kohta, jäljempänä DMT-tapaus).

11. Frucona maksoi 17.12.2004 velkasaneeraus päätöksen mukaisesti paikalliselle veroviranomaiselle 224,3 miljoonaa SKK, joka oli 35 prosenttia sen kokonaisvelasta.

12. Slovakian tasavallan ylin tuomioistuin kumosi ylimääräisen muutoksenhaun johdosta Košicen alueellisen tuomioistuimen 14.7.2004 tekemän päätöksen osittain 27.4.2006 tekemällään päätöksellä. Tämän perusteella Košicen alueellinen tuomioistuin vahvisti 18.8.2006 tekemällään päätöksellä Fruconan paikalliselle viranomaiselle maksettavat verovelat 640,4 miljoonaksi SKK:ksi, joten 35 prosenttia tästä summasta oli siinä vaiheessa 224,1 miljoonaa SKK.

B Hallinnollinen menettely Euroopan komissiossa

13. Komissio tutki nyt käsiteltävässä asiassa kantelun, joka tehtiin sille 15.10.2004. Komissio aloitti 5.7.2005 EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun virallisen tutkintamenettelyn.⁶ Tämä menettely saatiin päätökseen 7.6.2006 tehdyllä päätöksellä 2007/254/EY⁷ (jäljempänä myös riidanalainen päätös), jonka 1 artiklassa komissio totesi, että Fruconalle oli myönnetty velkasaneerauksen yhteydessä 416 515 990 SKK:n suuruinen valtiontuki, joka ei soveltunut yhteismarkkinoille. Slovakian tasavalta velvoitettiin saman päätöksen 2 artiklassa toteuttamaan kaikki tarvittavat toimenpiteet tämän tuen takaisin perimiseksi viipymättä ja korkoineen tuen vastaanottajalta.

C Asian käsittely unionin yleisessä tuomioistuimessa

14. Frucona riitautti riidanalaisen päätöksen 12.1.2007 unionin yleisessä tuomioistuimessa EY 230 artiklan neljännen kohdan nojalla nostamallaan kumoamiskanteella. St. Nicolaus-trade a. s. hyväksyttiin 11.10.2007 tehdyllä päätöksellä unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 116 artiklan 6 kohdan nojalla väliintulijaksi tukemaan komission vaatimuksia.

15. Fruconan kumoamiskanne ei menestynyt alimmassa oikeusasteessa. Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi tämän kanteen 7.12.2010 antamallaan tuomiolla⁸ (jäljempänä myös valituksenalainen tuomio) ja velvoitti Fruconan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

III Muutoksenhakumenettely unionin tuomioistuimessa

16. Frucona on tehnyt unionin yleisen tuomioistuimen tuomiosta nyt käsiteltävän valituksen, jonka se toimitti unionin tuomioistuimen kirjaamoon 17.2.2011 päivätyllä kirjelmällä.

17. Valittaja vaatii, että unionin tuomioistuin

- kumoaa unionin yleisen tuomioistuimen asiassa T-11/07 7.12.2010 antaman tuomion siltä osin kuin se koskee valittajan unionin yleisessä tuomioistuimessa esittämää neljättä ja kuudetta kanneperustetta
- toteaa nämä kanneperusteet perustelluiksi
- palauttaa asian unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi, jotta se voi lausua valittajan viidennestä, kuudennesta, seitsemännestä, kahdeksannesta ja yhdeksännestä perusteesta siltä osin kuin ne koskevat veroulosottomenettelyä, ja

6 — 5.7.2005 tehty komission päätös (valtiontuki nro C 25/05 (ex NN 21/05)), julkaistu oikeudenkäyntikielellä yhdessä käännetyn tiivistelmän kanssa (EUVL C 233, s. 47).

7 — Valtiontuesta C 25/05 (ex NN 21/05), jonka Slovakian tasavalta on myöntänyt Frucona Košice, a. s. -yritykselle (tiedoksi annettu numerolla K(2006) 2082), 7.6.2006 tehty komission päätös 2007/254/EY (EUVL 2007, L 112, s. 14).

8 — Asia T-11/07, Frucona Košice v. komissio, tuomio 7.12.2010 (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

— velvoittaa komission korvaamaan valittajan oikeudenkäyntikulut.

18. Komissio puolestaan vaatii, että unionin tuomioistuin

— hylkää valituksen ja

— velvoittaa valittajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

19. Oikeudenkäynnin osapuolena myös St. Nicolaus-trade vaatii valituksen hylkäämistä, valituksenalaisen tuomion pysyttämistä ja valittajan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

20. Valitusta käsiteltiin unionin tuomioistuimessa kirjallisesti ja 5.7.2012 pidetyssä istunnossa suullisesti.

IV Oikeudellinen arviointi

21. Frucona ei käsittele valituksessaan kaikkia niitä aiheita, jotka olivat alimmassa oikeusasteessa oikeudenkäynnin kohteena. Valittaja kohdistaa valituksensa pikemminkin erityisesti valituksenalaisen tuomion 88–168 sekä 212 kohtaan, joiden osalta se esittää kaksi valitusperustetta. Unionin yleinen tuomioistuin ei ole sen mielestä ensinnäkään käyttänyt oikeaa oikeusperustetta tutkiessaan komission soveltamaa yksityisen velkojan kriteeriä (ks. tästä heti jäljempänä tämän ratkaisuehdotuksen A jakso). Toiseksi unionin yleinen tuomioistuin on sen mukaan pyrkinyt korvaamaan komission perustelut yksityisen velkojan kriteerin käyttämiselle omilla perusteluillaan, mikä ei ole sallittua, ja/tai arvioinut tämän kriteerin kannalta merkityksellisiä käytettävissä olevia todisteita ilmeisen virheellisesti, mistä syystä se on ottanut selvitysaineiston selvän merkityksen vääristyneellä tavalla huomioon (ks. tästä jäljempänä tämän ratkaisuehdotuksen B jakso).

A Ensimmäinen valitusperuste: yksityisen velkojan kriteerin soveltamista koskevat oikeussäännöt

22. Ensimmäisen valitusperusteen kohteena ovat yksityisen velkojan kriteerin soveltamista koskevat oikeussäännöt. Frucona väittää, ettei unionin yleinen tuomioistuin ole nojautunut oikeaan oikeusperusteeseen tutkiessaan sitä, miten komissio on tätä kriteeriä soveltanut. Valittaja riitauttaa tältä osin ensinnäkin valituksenalaisen tuomion 89–92 kohdan ja toiseksi 106–121 kohdan; lisäksi se riitauttaa kyseisen tuomion 139–142 kohdan.

1. Tutkittavaksi ottaminen

23. Komissio epäilee kahdessa mielessä Fruconan ensimmäisen valitusperusteen yhteydessä esittämän väitteen tutkittavaksi ottamisen edellytysten täyttymistä.

24. Komissio arvostelee aluksi sitä, että valituskirjelmään sisältyy paikoitellen ristikkäisviittauksia Fruconan alimmassa oikeusasteessa esittämään kannekirjelmään. Tällainen viittaustekniikka ei riitä täyttämään unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 112 artiklan vaatimuksia.

25. Tästä on huomautettava, että SEUT 256 artiklan 1 kohdassa, luettuna yhdessä Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan ensimmäisen kohdan ja unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 112 artiklan 1 kohdan c alakohdan kanssa, tarkoitetussa valituksessa on ilmoitettava täsmällisesti oikeudelliset perusteet ja perustelut, joihin erityisesti halutaan vedota alimmassa

oikeusasteessa annetun tuomion kumoamista koskevan vaatimuksen tueksi.⁹ Ylimalkainen viittaaminen muihin kirjelmiin ei täytä näitä vaatimuksia, vaikka ne olisikin – kuten tässä tapauksessa – liitetty valituskirjelmään.¹⁰

26. Frucona ei ole kuitenkaan viitannut nyt käsiteltävässä asiassa ylimalkaisesti alimmassa oikeusasteessa esittämiinsä väitteisiin ja perusteluihin. Valittaja on pikemminkin muistuttanut alimmassa oikeusasteessa esittämänsä väitteen erityispiirteistä valituskirjelmänsä varsinaisessa tekstissä ja kuvannut niitä riittävän selvästi. Tämän jälkeen se on viitannut alimmassa oikeusasteessa esittämänsä kannekirjelmän asiaankuuluviin kohtiin vain lausumiensa oikeellisuuden osoittamiseksi.

27. Komission tätä koskevalla arvostelulla ei siten ole mitään perustaa.

28. Tämän jälkeen komissio epäilee valituskirjelmän sen kohdan tutkimisedellytysten täyttymistä, jossa Frucona esittää näkemyksiä konkurssimenettelyssä odotettavissa olevia maksuosuuksia koskevien paikallisten asiantuntijalausuntojen merkityksestä.¹¹ Komissio viittaa siihen, että tämä kohta esiintyy ilman asiayhteyttä Fruconan ensimmäisestä valitusperusteestaan esittämien lausumien lopussa ja ennen kaikkea Fruconan yhteenvetona esittämän vaatimuksen jälkeen,¹² joten sen tarkoitus on alimmassa oikeusasteessa annetun tuomion tutkimisen kannalta epäselvä.

29. Myös tämä komission väite on täysin paikkansa pitämätön. Jokainen asianosainen voi nimittäin itse päättää, miten se muotoilee unionin tuomioistuimessa kirjalliset lausumansa. Ei ehkä vaikuta erityisen järkevältä esittää kirjelmän ”tiivistelmän” (”Conclusion”) lopussa vielä uusia valitusperusteen sisältöön liittyviä lausumia. Tämä ei ole kuitenkaan missään tapauksessa tutkimisedellytyksiä koskeva kysymys vaan ainoastaan tarkoituksenmukaisuutta koskeva kysymys, jonka arvioiminen kuuluu jokaiselle asianosaiselle itselleen. Tutkimisedellytysten täyttymistä koskeva ongelma tulee esiin enintään silloin, jos asianosaisen lausuman ja tämän valituksessaan esittämien vaatimusten välillä ei ole mitään havaittavissa olevaa yhteyttä, jolloin unionin tuomioistuin ja muut oikeudenkäynnin osapuolet eivät voi ottaa siihen järkevällä tavalla kantaa. Nyt käsiteltävässä asiassa Frucona on kuitenkin selventänyt valituskirjelmänsä useissa kohdissa riittävästi, että se arvostelee unionin yleistä tuomioistuinta siitä, ettei tämä ole antanut tarvittavaa huomiota asiantuntijalausuntojen merkitykselle yksityisen velkojan kriteerin soveltamisen yhteydessä. Ei ole havaittavissa, että oikeudenkäynnin osapuolilla olisi ollut minkäänlaisia vaikeuksia ottaa kantaa tähän väitteeseen.

30. Ensimmäisen valitusperusteen tutkittavaksi ottamisen edellytysten täyttymisestä ei siten ole epäilyksiä.

2. Perusteltavuus

31. Valittaja väittää unionin yleisen tuomioistuimen menetelleen virheellisesti vahvistaessaan, että kyseessä on valtioneuvosto.¹³ Yhtäältä unionin yleinen tuomioistuin ei ole sen mielestä siteerannut tutkimuksensa alussa oikein yksityisen velkojan kriteeriä koskevaa sovellettavaa oikeuskäytäntöä, ja toisaalta se on soveltanut virheellisesti yksityistä velkojaa koskevaa testiä.

9 — Asia C-173/95 P, Hogan v. yhteisöjen tuomioistuin, määräys 14.12.1995 (Kok., s. I-4905, 20 kohta); asia C-19/95 P, San Marco Impex v. komissio, määräys 17.9.1996 (Kok., s. I-4435, 37 kohta); asia C-227/04 P, Lindorfer v. neuvosto, tuomio 11.9.2007 (Kok., s. I-6767, 45 kohta); asia C-67/09 P, Nuova Agricast ja Cofra v. komissio, tuomio 14.10.2010 (48 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) ja asia C-521/09 P, Elf Aquitaine v. komissio, tuomio 29.9.2011 (Kok., s. I-8947, 144 kohta, jäljempänä Elf Aquitaine -tapaus).

10 — Ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P ja C-213/02 P, Dansk Rørindustri ym. v. komissio, tuomio 28.6.2005 (Kok., s. I-5425, 94, 97 ja 100 kohta) ja asia T-454/09 P, van Arum v. parlamentti, määräys 28.6.2011 (133 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

11 — ”Local expertise as to the levels of recovery to be expected under the bankruptcy procedure” (valituskirjelmän 35–41 kohta).

12 — ”Conclusion in respect of the first plea” (valituskirjelmän 34 kohta).

13 — Ks. tästä erityisesti valituksenalaisen tuomion 212 kohta.

a) Väite, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin ei ole siteerannut sovellettavaa oikeuskäytäntöä oikein

32. Kun Frucona arvostelee unionin yleistä tuomioistuinta siitä, ettei se ole siteerannut tutkimuksensa alussa yksityisen velkojan kriteeriä koskevaa sovellettavaa oikeuskäytäntöä oikein, se vetoaa viime kädessä valituksenalaisen tuomion perustelujen puutteellisuuteen.

33. Tämä väite ei lähemmin tarkasteltuna pidä paikkaansa.

34. Unionin yleisen tuomioistuimen tuomioiden asianmukaisen perustelun vaatimus seuraa Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 36 artiklasta, luettuna yhdessä sen 53 artiklan ensimmäisen kohdan kanssa. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tuomion perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmentävä unionin yleisen tuomioistuimen päättely siten, että asianosaisille selviävät päätöksen syyt ja että unionin tuomioistuin voi tutkia päätöksen laillisuuden.¹⁴

35. On varmasti hyödyllistä, jos unionin yleinen tuomioistuin esittää tiettyä kanneperustetta koskevien lausumiensa aluksi sovellettavan oikeuskäytännön ja mahdollisesti analysoi sitä. Tämä on kuitenkin viime kädessä tarkoituksenmukaisuutta koskeva kysymys, jonka arvioimiseen unionin yleiselle tuomioistuimelle on annettava laaja harkintavalta.

36. Perusteluvollisuuden kannalta ratkaisevaa on viime kädessä vain se, onko valituksenalainen tuomio laadittu ymmärrettävästi, käsitelläänkö siinä kaikkia kantajan esittämiä väitteitä¹⁵ ja käyvätkö unionin yleisen tuomioistuimen tuomion perusteet riittävällä tavalla ilmi, riippumatta siitä, onko unionin yleinen tuomioistuin vedonnut siinä yhteydessä nimenomaisesti aikaisempaan oikeuskäytäntöön ja millä tavoin se on sen tehnyt.

37. Valituksenalainen tuomio täyttää nämä vaatimukset täysimääräisesti ja kokonaan, mikä näkyy erityisesti siinä, että Frucona kykeni esittämään kohdistetusti ja yksityiskohtaisesti oikeudelliset virheet, joita kyseisessä tuomiossa sen mielestä on.

38. Todellisuudessa Fruconaa häirinnevät vähemmän valituksenalaisen tuomion perustelut kuin sen sisältö. Käsittelen sen oikeellisuutta lähemmin seuraavassa.

b) Yksityisen velkojan kriteerin sisällöllisesti virheellistä tulkintaa ja virheellistä soveltamista koskeva väite

39. Valittaja väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on tulkinnut tässä tapauksessa sisällöllisesti virheellisesti yksityisen velkojan kriteeriä ja lisäksi soveltanut sitä väärin. Sen mielestä unionin yleinen tuomioistuin on olettanut virheellisesti, että Slovakian paikallisten veroviranomaisten luopumiseen vaateestaan liittyi Fruconalle myönnetty valtioneuvoston tuki.¹⁶

14 — Asia C-259/96 P, neuvosto v. de Nil ja Impens, tuomio 14.5.1998 (Kok., s. I-2915, 32 ja 33 kohta); asia C-449/98 P, IECC v. komissio, tuomio 17.5.2001 (Kok., s. I-3875, 70 kohta); asia C-202/07 P, France Télécom v. komissio, tuomio 2.4.2009 (Kok., s. I-2369, 29 kohta) ja asia C-280/08 P, Deutsche Telekom v. komissio, tuomio 14.10.2010 (Kok., s. I-9555, 136 kohta).

15 — Ks. tästä asia C-167/06 P, Komninou ym. v. komissio, tuomio 25.10.2007 (22 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

16 — Ks. tästä unionin yleisen tuomioistuimen olettamasta erityisesti valituksenalaisen tuomion 212 kohta.

i) Yksityisen velkojan kriteerin sisältö

40. Frucona esittää aluksi, että Slovakian paikallisten veroviranomaisten riidanalaisen vaateestaan luopumisen kaltaista viranomaistoimenpidettä voidaan pitää valtiontuekena vain silloin, jos siitä asianomaiselle yritykselle koitua etu on ”ilmiselvästi suurempi”¹⁷ kuin etu, jonka yksityinen velkoja myöntäisi vastaavissa olosuhteissa. Valittaja väittää unionin yleisen tuomioistuimen tehneen oikeudellisen virheen, kun se on antanut ratkaisun vain siitä, oliko Slovakian tasavallan verohallinnon velkasaneerauksesta ”saama hyöty suurempi” kuin se olisi ollut konkurssi- tai veroulosottomenettelyssä¹⁸ ja olisiko konkurssimenettely ollut ”edullisempi” kuin velkasaneerausmenettely,¹⁹ sen sijaan, että se olisi etsinyt ”ilmiselvää etua”.

41. Toimenpiteen luokittelu perustamissopimuksessa tarkoitetuksi valtiontueksi edellyttää vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sitä, että jokainen EY 87 artiklan 1 kohdassa (josta on tullut SEUT 107 artiklan 1 kohta) asetetuista neljästä kumulatiivisesta edellytyksestä täyttyy. Ensinnäkin on oltava kyse valtion toimenpiteestä tai valtion varoilla toteutetusta toimenpiteestä, toiseksi kyseisen toimenpiteen on oltava omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, kolmanneksi toimenpiteellä on annettava etua sille, joka on toimenpiteen kohteena, ja neljänneksi toimenpiteen on vääristettävä tai uhattava vääristää kilpailua.²⁰

42. Se, että verotukselliset toimenpiteet saattavat aiheuttaa arkaluontoisia ongelmia valtiontukia koskevan lainsäädännön kannalta, on ilmennyt aikaisemmin jo useaan kertaan mitä erilaisimmissa yhteyksissä,²¹ ja näin on myös nyt käsiteltävässä asiassa.

43. Nyt käsiteltävässä asiassa on riidanalaista, myönnettiinkö Fruconalle EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu *etu*, kun paikalliset veroviranomaiset luopuivat 65 prosentista valmisteverovaateistaan velkasaneerausmenettelyn yhteydessä. Tämä riippuu siitä, onko edun saanut yritys saanut taloudellista etua, jota se ei olisi saanut tavanomaisilla markkinaehdoilla.²²

44. Tämän kysymyksen arvioimisessa on merkityksellistä vertailu yksityiseen velkojaan, joka yrittää periä velalliseltaan saataviaan.²³ Jos tällainen yksityinen velkoja toimii markkinatalouden periaatteiden mukaan, se pyrkii maksimoimaan voittonsa ja minimoimaan mahdolliset tappiot. Näin ollen se myöntää edun saavalle yritykselle maksuhelpotuksia velkojen takaisinmaksussa vain, jos se vaikuttaa sen kannalta taloudellisesti kannattavalta tai vähintään siedettävältä.

17 — Oikeudenkäyntikielillä ”manifestly more generous”.

18 — Valituksenalaisen tuomion 89 kohdan toinen virke.

19 — Valituksenalaisen tuomion 89 kohdan kolmas virke ja 92 kohta.

20 — Näin on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan; ks. asia C-280/00, Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg, tuomio 24.7.2003 (Kok., s. I-7747, 74 ja 75 kohta); yhdistetyt asiat C-341/06 P ja C-342/06 P, Chronopost ja La Poste v. UFEX ym., tuomio 1.7.2008 (Kok., s. I-4777, 121, 122 ja 129 kohta, jäljempänä Chronopost-tapaus) ja asia C-169/08, Presidente del Consiglio dei Ministri, tuomio 17.11.2009 (Kok., s. I-10821, 52 kohta, jäljempänä Sardegna-tapaus).

21 — Ks. mm. edellä alaviitteessä 20 mainittu Sardegna-tapaus; asia C-487/06 P, British Aggregates v. komissio, tuomio 22.12.2008 (Kok., s. I-10515, jäljempänä British Aggregates -tapaus); asia C-452/10 P, BNP Paribas ja BNL v. komissio, tuomio 21.6.2012 (jäljempänä BNP Paribas -tapaus) ja edellä alaviitteessä 3 mainittu EDF-tapaus.

22 — Edellä alaviitteessä 5 mainittu DMT-tapaus, tuomion 22 kohta; ks. lisäksi asia C-39/94, SFEI ym., tuomio 11.7.1996 (Kok., s. I-3547, 60 kohta); asia C-342/96, Espanja v. komissio, tuomio 29.4.1999 (Kok., s. I-2459, 41 kohta) ja edellä alaviitteessä 3 mainittu EDF-tapaus, tuomion 78 kohta).

23 — Edellä alaviitteessä 22 mainittu asia Espanja v. komissio, tuomio 29.4.1999, 46 kohta ja edellä alaviitteessä 5 mainittu DMT-tapaus, tuomion 24 ja 25 kohta; ks. myös asia T-152/99, HAMSA v. komissio, tuomio 11.7.2002 (Kok., s. II-3049, 167 kohta, jäljempänä HAMSA-tapaus).

45. Unionin tuomioistuin on ottanut lähemmin kantaa yksityisen velkojan kriteeriin erityisesti DMT-tapauksessa. Se totesi kyseisen tuomion tuomiolauselmassa, että valtiontukea on pidettävä sitä, että sosiaaliturvamaksujen kantamisesta vastaava elin myöntää jollekin yritykselle harkinnanvaraisesti näitä maksuja koskevia helpotuksia, jos saadun taloudellisen edun suuruus huomioon ottaen tämä yritys ei *ilmiselvästi* olisi saanut vastaavia helpotuksia yksityiseltä velkojalta, jonka asema velalliseen nähden vastaisi kyseessä olevan elimen asemaa yritykseen nähden.²⁴

46. Adverbin ”ilmiselvästi” käyttö on aiheuttanut hämmennystä siitä lähtien. Tätä hämmennystä lisää vielä se, että unionin tuomioistuin käytti kyseistä muotoilua DMT-tapauksessa antamansa tuomion perustelujen yhdessä kohdassa hieman muunnetussa muodossa: sen mukaan valtiontukea koskeva oletama edellyttää, että edun saaneelle yritykselle myönnettyt maksuhelpotukset ovat ”ilmiselvästi suuremmat” kuin yksityinen velkoja olisi myöntänyt tälle yritykselle.²⁵

47. Esitän seuraavassa, että DMT-tapauksessa tarkoitetulla käsitteellä ”ilmiselvästi” ei oteta käyttöön yksityisen velkojan kriteerin määrällistä perustetta eikä sitä saa tulkita virheellisesti jonkinlaiseksi tukia myöntävien kansallisten viranomaisten harkintavallaksi. Käsite ”ilmiselvästi” sisältää pikemminkin – kieltämättä moniselitteisen – viittauksen arviointiperusteeseen, jota kansallisten tuomioistuinten ja myös komission kilpailuviranomaisena on sovellettava yksityisen velkojan kriteerin täytäntöönpanon yhteydessä.

– Peruste ei ole määrällinen

48. Pinnallisen tarkastelun perusteella ilmaisun ”ilmiselvästi” käyttäminen DMT-tapauksessa²⁶ saattaisi johtaa siihen päätelmään, että kyseessä on *määrällinen peruste* ja että kyseessä on valtiontuki vain silloin, jos edun saaneen yrityksen saama etu on arvoltaan tai laajuudeltaan ”ilmiselvästi suurempi” kuin se, jonka yksityinen velkoja olisi myöntänyt vastaavassa tilanteessa.²⁷

49. Kaikki oikeudenkäynnin osapuolet olivat kuitenkin unionin tuomioistuimen suullisen käsittelyn aikana yksimielisiä siitä, että adverbin ”ilmiselvästi” käyttämisellä DMT-tapauksessa *ei* oteta käyttöön määrällistä perustetta yksityisen velkojan kriteeriin eikä sitä saa varsinkaan tulkita virheellisesti viittaukseksi viranomaisten myöntämän edun ja yksityiseltä velkojalta odotettavissa olevan edun välillä olevan eron vähimmäistasoon.

50. Unionin tuomioistuinten tehtävänä ei ole täydentää EY 87 artiklan 1 kohdan (josta on tullut SEUT 107 artiklan 1 kohta) mukaista valtiontuen käsitettä oikeuskäytännöllä, jos perustamissopimuksen laatija ei ole määrännyt merkityksellisyyskynnystä. Unionin tuomioistuin asettaisi itsensä näin tehdessään alttiiksi moitteille siitä, että se sekaantuu unionin lainsäätäjän tehtäviin, sillä ainoastaan viimeksi mainitun kuuluu EY 89 artiklan (SEUT 109 artikla) nojalla myöntää täytäntöönpanoasetuksilla ryhmäpoikkeuksia, kuten vähämerkityksisiä tukia koskevalla asetuksella²⁸ on tehty. Epäselvä olisi myös tämän kirjoitetun vähämerkityksisiä tukia koskevan sääntelyn suhde

24 — Edellä alaviitteessä 5 mainittu DMT-tapaus, tuomion 30 kohta ja tuomiolauselma.

25 — Edellä alaviitteessä 5 mainittu DMT-tapaus, tuomion 25 kohta. DMT-tapauksessa annettua tuomiolauselmaa vahvemmin tämä sanamuoto näkyy julkisasiamies Jacobsin samassa asiassa 24.9.1998 esittämän ratkaisuehdotuksen perusteluissa: julkisasiamies katsoo, että kyseessä on valtiontuki, jos riidanalaiset maksuhelpotukset ovat ”ilmiselvästi suuremmat” kuin ne, jotka yksityinen velkoja olisi myöntänyt vastaavissa olosuhteissa (ratkaisuehdotuksen 34, 37 ja 45 kohta). Samansuuntaisesti todetaan myös edellä alaviitteessä 23 mainitussa HAMSAtapauksessa annetun tuomion 170 kohdassa ja asiassa T-68/03, Olympiaki Aeroporia Ypiresies v. komissio 12.9.2007 annetussa tuomiossa (Kok., II-2911, 283 kohta, jäljempänä Olympic Airways -tapaus), joskin sanamuoto on yhtä moniselitteinen kuin DMT-tapauksessa annetussa tuomiossa.

26 — Edellä alaviitteessä 5 mainittu DMT-tapaus, tuomion 25 ja 30 kohta sekä tuomiolauselma).

27 — Ks. tästä vielä julkisasiamies Jacobsin edellä alaviitteessä 5 mainitussa DMT-tapauksessa esittämän ratkaisuehdotuksen 34, 37 ja 45 kohta.

28 — Tällä hetkellä yleisenä vähämerkityksisiä tukia koskevana unionin oikeuden sääntelynä on voimassa perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen 15.12.2006 annettu komission asetus (EY) N:o 1998/2006 (EUVL L 379, s. 5). Riidanalaisen päätöksen teko hetkellä oli voimassa EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen 12.1.2001 annettu komission asetus (EY) N:o 69/2001 (EYVL L 10, s. 30).

mahdolliseen oikeuskäytäntöön nojautuvaan kirjoittamattomaan merkityksellisyyskynnukseen. Lisäksi kirjoittamaton merkityksellisyyskynnys aiheuttaisi merkittävää oikeudellista epävarmuutta. Edun laatu ja määrä voisivat tästä syystä vaikuttaa yksityisen velkojan kriteerin soveltamisen yhteydessä enintään indisioina kaikkien yksittäistapaukseen liittyvien seikkojen kokonaistarkastelussa.²⁹

51. Unionin yleinen tuomioistuin on siten pitänyt nyt käsiteltävässä asiassa täysin perustellusti lähtökohtana sitä, että kyseessä voi olla valtiontukia koskevassa lainsäädännössä tarkoitettu etu silloinkin, jos yksityisen velkojan kriteerin tutkimisen yhteydessä saadut luvut ovat lähellä toisiaan.³⁰ Pelkästään se, että tässä tapauksessa konkurssimenettelystä paikallisille veroviranomaisille odotettavissa oleva vähimmäistuotto oli arvioitavissa 225,5 miljoonaksi SKK:ksi eli vain hieman suuremmaksi³¹ kuin velkasaneerauksen yhteydessä todellisuudessa maksettu 224,3 miljoonaa SKK,³² ei sulje ensi arviolta pois sitä, että Frucona on saanut viranomaisilta tästä huolimatta taloudellista hyötyä, jota se ei ilmiselvästi olisi saanut yksityiseltä velkojalta vastaavassa tilanteessa.

– Kansallisten viranomaisten harkintavallan puuttuminen

52. Frucona näyttää puolestaan tulkitsevan käsitteen ”ilmiselvästi” käyttämisen DMT-tapauksessa³³ eräänlaiseksi ilmaisuksi harkintavallasta, jota kansallisilla viranomaisilla nähtävästi pitäisi olla. Siten se korostaa painokkaasti niiden toimintavaihtoehtojen ”kirjoa”, joka markkinataloudessa toimivilla velkojilla on normaalisti käytettävissään velallisiinsa nähden. Niin kauan kuin julkisoikeudellinen velkoja ei valitse toiminnassaan vaihtoehtoa, joka jää tämän kirjon ulkopuolelle, ei Fruconan mielestä voida puhua valtiontukia koskevassa lainsäädännössä tarkoitettusta edusta. Vain silloin, jos julkisoikeudellinen velkoja toteuttaa toimenpiteen, jota järkevä yksityinen velkoja ei ilmiselvästi olisi päättänyt toteuttaa, voi kyseessä Fruconan mielestä olla valtiontukia koskevassa lainsäädännössä tarkoitettu etu.

53. Myös tämä näkemys on kuitenkin virheellinen. Sikäli kuin on havaittavissa, unionin tuomioistuin ei ole valtiontukien alalla vielä koskaan tunnustanut mitään sellaista harkintavaltaa, jonka puitteissa komissio tai kansalliset tuomioistuimet valvoisivat vain rajoitetusti jäsenvaltioiden viranomaisten toimenpiteitä perustamissopimusten kilpailusääntöjen osalta.

54. EY 87 ja EY 88 artiklassa (joista on tullut SEUT 107 ja SEUT 108 artikla) määrätään päinvastoin komission unionin kilpailuviranomaisena harjoittamasta kattavasta valtiontukia koskevasta valvonnasta. Jos kansallisilla viranomaisilla on epäilyksiä siitä, että niiden yrityksiä varten toteuttamat toimenpiteet voivat kuulua valtiontukia koskevan kiellon alaan, ne voivat varmuuden vuoksi ilmoittaa näistä toimenpiteistä komissiolle.

55. Jos niille lukuisille viranomaisille, jotka myöntävät Euroopan unionin kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla valtiontukia, annettaisiin harkintavaltaa, poikettaisiin selvästi EY 87 artiklan 1 kohdassa (SEUT 107 artiklan 1 kohta) vahvistetusta valtiontukia koskevasta kiellosta, joka on unionin oikeuden peruseriaate, jolla on suuri merkitys sisämarkkinoiden toiminnan kannalta.

29 — Tämän tunnusti myös yhteisöjen tuomioistuin edellä alaviitteessä 5 mainitun DMT-tapauksen 30 kohdassa ja tuomiolauselmassa sanamuodolla ”saadun taloudellisen edun suuruus huomioon ottaen”.

30 — Ks. tästä erityisesti valituksenalaisen tuomion 137 kohta, jossa unionin yleinen tuomioistuin toteaa, että konkurssimenettelystä odotettavissa oleva määrä on ”melkein sama” kuin Fruconan velkasaneerauksen yhteydessä maksama määrä.

31 — Kuten valituksenalaisen tuomion 137 kohdasta ilmenee, riidanalaisessa päätöksessä oli laskettu virheellisesti varsinaisesti arvioitu konkurssimenettelystä saatava vähimmäistuotto (239 miljoonaa SKK). Mikäli komission tekemä laskuvirhe korjataan, tästä tulee unionin yleisen tuomioistuimen toteamusten mukaan 225,5 miljoonaa SKK. Ks. jäljempänä tämän ratkaisuehdotuksen 97–104 kohta.

32 — Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 11 kohta ja valituksenalaisen tuomion 22 kohta.

33 — Edellä alaviitteessä 5 mainittu DMT-tapaus, tuomion 30 kohta ja tuomiolauselma.

Sillä tavoin vaarannettaisiin vakavalla tavalla komission valtiontukia koskevan valvonnan tehokkuus sekä eurooppalaisten kilpailusääntöjen yhtenäinen tulkinta ja soveltaminen. Kaikkia sisämarkkinoilla toimivia yrityksiä koskevien yhtäläisten kilpailunedellytysten ("level playing field")³⁴ perustavanlaatuinen tavoite kyseenalaistettaisiin tällä tavoin varsin merkittävällä tavalla.

56. Tästä huolimatta on katsottava, että yksityisen velkojan kriteeri ja yksityisen sijoittajan kriteeri ovat toisilleen läheisesti sukua. Molemmat kriteerit antavat tietoa siitä, olisiko yritys voinut saada viranomaisten sille antaman taloudellisen edun myös olosuhteissa, jotka vastaavat tavanomaisia markkinaedellytyksiä. Nämä kaksi kriteeriä ovat viime kädessä saman kolikon kaksi puolta. Vastaavasti unionin tuomioistuimen pitäisi tulkittessaan ja soveltaessaan lainsäädäntöä huolehtia yhdenmukaisuudesta ja ottaa huomioon, ettei se ole tähän mennessä – sikäli kuin on havaittavissa – vielä milloinkaan lieventänyt yksityisen sijoittajan kriteeriä antamalla jäsenvaltioille harkintavaltaa.

– Komission ja kansallisten tuomioistuinten harkintavalta

57. Todellisuudessa unionin tuomioistuin on käyttäessään DMT-tapauksessa adverbia "ilmiselvästi" ainoastaan muistuttanut – kieltämättä hyvin moniselitteisesti – harkintavallasta, joka komissiolla ja kansallisilla tuomioistuimilla³⁵ on käytettävissään, kun ne tutkivat viranomaisten toimenpiteitä yksityisen velkojan kriteeriä soveltamalla sen selvittämiseksi, onko kyseessä EY 87 artiklan 1 kohdassa (josta on tullut SEUT 107 artiklan 1 kohta) tarkoitettu valtiontuki.

58. Yksityisen velkojan kriteerin – kuten myös sille läheisesti sukua olevan yksityisen sijoittajan kriteerin – avulla voidaan todeta, olisiko tukea saanut yritys saanut yksityiseltä *saman edun* kuin sille annettiin valtion varoista olosuhteissa, jotka vastaavat tavanomaisia markkinaedellytyksiä.³⁶ On siis arvioitava, miten huolellinen markkinataloudessa toimiva yksityinen velkoja olisi käyttäytynyt julkisoikeudellisen velkojan tilanteessa.

59. Komission asiana on tehdä EY 88 artiklan 2 tai 3 kohdassa (joista on tullut SEUT 108 artiklan 2 ja 3 kohta) tarkoitettussa hallintomenettelyssä tämä arviointi, jolloin sen on otettava huomioon kaikki ratkaisun kannalta merkitykselliset asianomaiseen yksittäistapaukseen liittyvät seikat ja pyydettävä asianomaiselta jäsenvaltiolta tarvittaessa kaikki asiaan vaikuttavat tiedot.³⁷

60. Huolellisen, markkinataloudessa toimivan yksityisen velkojan käyttäytymisen arvioiminen edellyttää taloudellisesti monitahoisien arvioinnin suorittamista,³⁸ mihin luonnollisesti liittyy merkittävä epävarmuutta, koska kyseessä voi aina olla vain hypoteettisen yksityisen velkojan *todennäköisen käyttäytymisen* arvioiminen. Tästä syystä unionin tuomioistuimen DMT-tapauksessa käyttämällä adverbilla "ilmiselvästi" on nyt käsiteltävän kaltaisessa tapauksessa merkitystä vain silloin, jos sitä pidetään ilmaisuna harkintavallasta, jota komissiolla on, kun se arvioi hypoteettisen yksityisen velkojan todennäköistä käyttäytymistä.

34 — Ks. jo asiassa C-275/10, Residex Capital IV, tuomio 8.12.2011, 26.5.2011 esittämäni ratkaisuehdotus (Kok., s. I-13043, 67 kohta).

35 — Myös kansalliset tuomioistuimet voivat, kuten edellä alaviitteessä 5 mainittu DMT-tapaus osoittaa, joutua valtuuksiensa – eli SEUT 108 artiklan 3 kohdan kolmannen virkkeen (aiemmin EY 88 artiklan 3 kohdan kolmas virke) mukaisen toteuttamiskielon täytäntöönpanoa koskevien valtuuksiensa – mukaisesti soveltamaan yksityisen velkojan kriteeriä. Niiden on silloin sovellettava yksityisen velkojan kriteeriä samalla tavalla kuin komission.

36 — Ks. tästä edellä alaviitteessä 3 mainittu EDF-tapaus, tuomion 78 kohta.

37 — Ks. vastaavasti – yksityisen sijoittajan kriteerin osalta – edellä alaviitteessä 3 mainittu EDF-tapaus, tuomion 86 ja 104 kohta.

38 — Asia C-525/04 P, Espanja v. Lenzing, tuomio 22.11.2007 (Kok., s. I-9947, 59 kohta).

61. Jos yksittäistapaukseen liittyvien konkreettisten olosuhteiden perusteella on ajateltavissa useita erilaisia menettelytapoja, joihin markkinataloudessa toimiva yksityinen velkoja olisi voinut turvautua – sillä voi olla esimerkiksi nyt käsiteltävän kaltaisessa tapauksessa vaihtoehtoina velkasaneerauksen hyväksyminen tai velallisen asettamista konkurssiin koskevan vaatimuksen esittäminen³⁹ – on pohdittava huolellisesti, mikä näistä yksityisen velkojan menettelytavoista olisi ollut todennäköisin, ilman että edun antavalle valtion viranomaiselle annettaisiin tähän minkäänlaista harkintavaltaa.⁴⁰

62. Toisin kuin esimerkiksi rikosoikeudellisessa tai rikosoikeudellisen menettelyn kaltaisessa menettelyssä, tässä yhteydessä ei voida ottaa perustaksi tiukennettua todennäköisyysvaatimusta. Ei siis etenkään ole välttämätöntä, että oletettu yksityisen velkojan käyttäytyminen olisi ”ilmiselvää” siinä mielessä, että sitä olisi pidettävä ”hyvin todennäköisenä” tai ”erityisen todennäköisenä” tai että se voitaisiin jopa ennustaa ”ilman järkevää epäilyä”. Vertailu yksityiseen velkojaan tehdään nimittäin hallinto- tai siviilioikeudellisessa menettelyssä – joko komission toteuttamassa valtioneutukia koskevassa valvontamenettelyssä tai kansallisissa tuomioistuimissa⁴¹ –, jonka tavoitteena on EY 87 artiklan 1 kohdan (SEUT 107 artiklan 1 kohdan) mukaisen valtioneutukia koskevan unionin oikeuteen perustuvan kiellon täytäntöönpanon edistäminen sekä sisämarkkinoilla vallitsevalle kilpailulle mahdollisesti aiheutuvien vaarojen välttäminen varmallalla tavalla. Näin ollen tällaisissa menettelyissä on asetettava verrattain matalalle kynnykselle viranomaisten tietyille yrityksille myöntämien helpotusten vastustamiselle. Vastaavasti nyt käsiteltävän kaltaisessa tapauksessa pitäisi riittää, kun todetaan, että tietty yksityisen velkojan menettelytapa (esim. konkurssimenettelyn vaatiminen) *olisi ollut* yksittäistapaukseen liittyvissä konkreettisissa olosuhteissa *todennäköisempi* kuin jokin toinen menettelytapa (esimerkiksi luopuminen osasta erääntyneitä saatavia velkasaneerauksen yhteydessä).⁴²

63. Unionin yleinen tuomioistuin on siten perustellusti pohtinut valituksenalaisessa tuomiossa vain sitä, olisiko konkurssi- tai veroulosottomenettely ollut tässä tapauksessa Slovakian tasavallan verohallinnon kannalta ”edullisempi” kuin Fruconan kanssa sovittu velkasaneeraus⁴³ ja oliko komissio tehnyt tältä osin ilmeisen arviointivirheen riidanalaisessa päätöksessä.

64. Tällä perusteella unionin yleistä tuomioistuinta ei voida arvostella siitä, että se olisi ymmärtänyt yksityisen velkojan kriteerin sisällön väärin tai että se olisi käyttänyt virheellistä perustetta tutkiessaan komission riidanalaisen päätöksen.

ii) Yksityisen velkojan kriteerin soveltamisen laillisuusvalvonta

65. Frucona arvostelee yksityisen velkojan kriteerin konkreettisen soveltamisen osalta unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se on tyytynyt tässä tapauksessa pelkästään vertailemaan jälkikäteen konkurssimenettelyn ja velkasaneerausmenettelyn etuja ja haittoja komission näkökulmasta sen sijaan, että se olisi arvioinut niitä etukäteisnäkökulmasta yksityisen velkojan kannalta. Sen mielestä unionin yleinen tuomioistuin ei ole varsinkaan ottanut komission esittämää lausuntoa mahdollisen konkurssimenettelyn kestosta riittävällä tavalla huomioon, vaikka sillä olisi Fruconan mielestä ollut huomattava painoarvo jokaisen huolellisen yksityisen velkojan päätökselle.

39 — Ks. myös julkisasiamies Mischon 8.6.2000 esittämä ratkaisuehdotus asiassa C-480/98, Espanja v. komissio, tuomio 12.10.2000 (Kok., s. I-8717, 35 ja 36 kohta) ja julkisasiamies Póiarés Maduron edellä alaviitteessä 4 mainitussa asiassa Espanja v. komissio, tuomio 14.9.2004, esittämän ratkaisuehdotuksen 37–39 kohta.

40 — Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 52–56 kohdassa esittämäni toteamukset.

41 — Komissiossa käytävä menettely on luonteeltaan hallinto-oikeudellinen, kun sitä vastoin EY 88 artiklan 3 kohdan kolmannen virkkeen (SEUT 108 artiklan 3 kohdan kolmas virke) nojalla kansallisissa tuomioistuimissa käytävä menettely voi olla myös siviilioikeudellinen. Tällä ei kuitenkaan ole merkitystä nyt käsiteltävässä asiassa kiinnostavan arviointiperustetta koskevan kysymyksen kannalta.

42 — Ks. tästä myös – hallinto-oikeudellisen kartellivalvontamenettelyn osalta – 13.9.2007 esittämäni ratkaisuehdotus asiassa C-413/06 P, Bertelsmann ja Sony Corporation of America v. Impala, tuomio 10.7.2008 (Kok., s. I-4951, ratkaisuehdotuksen 206–211 kohta, jäljempänä Impala-tapaus).

43 — Valituksenalaisen tuomion 89 kohdan viimeinen virke; ks. vastaavasti kyseisen tuomion 92 kohta. Unionin yleinen tuomioistuin menetteli vastaavasti jo edellä alaviitteessä 23 mainitussa HAMSA-tapauksessa antamansa tuomion 172 kohdassa, jossa se otti huomioon pelkästään sen, olisiko yksityinen velkoja voinut kyseisen yrityksen purkamisen yhteydessä ”saada takaisin suuremman osan kyseessä olevista saatavista”.

– Etukäteisnäkökulmasta tehtävää arviointia koskeva vaatimus

66. On täysin kiistatonta, että kysymystä siitä, olisiko edun saanut yritys voinut saada viranomaisten sille myöntämän edun samanlaisena myös olosuhteissa, jotka vastaavat tavanomaisia markkinaedellytyksiä, on arvioitava huolellisen yksityisen velkojan näkökulmasta.⁴⁴ Siinä yhteydessä on otettava tarkastelun pohjaksi tiedot, joita tällaisella yksityisellä velkojalla olisi ollut kyseisen edun myöntämishetkellä käytettävissään. Ratkaiseva on siis arviointi etukäteisnäkökulmasta, kuten Frucona perustellusti korostaa.

67. Unionin yleinen tuomioistuin on tutkinut komission riidanalaisen päätöksen laillisuutta juuri tästä näkökulmasta. Valituksenalaisessa tuomiossa viitataan seikkoihin, jotka yksityinen velkoja *olisi ottanut päätöksensä pohjaksi* punnitessaan konkurssimenettelyn etuja Fruconan ja paikallisen veroviranomaisen sopimasta velkasaneerauksesta saatuun tuottoon nähden. Unionin yleinen tuomioistuin käsittelee erityisen perusteellisesti sitä, ”olisiko optimistisinkaan yksityinen velkoja ennemmin halunnut saada [tuomioistuimessa käytävän velkasaneerausmenettelyn perusteella] 225 miljoonaa SKK joulukuussa 2004 kuin saada mahdollisesti jopa 239 miljoonaa SKK [konkurssimenettelyn aikana] aikavälillä, joka ulottuu ’keskimääräistä lyhyemmän’ ajan ja seitsemän vuoden välille”.⁴⁵

68. Siten ei voida vakavasti epäillä, etteikö unionin yleinen tuomioistuin olisi tutkiessaan riidanalaisen päätöksen laillisuutta pitänyt lähtökohtanaan etukäteisnäkökulmasta tehtävää arviointia.

– Mahdollisen konkurssimenettelyn kesto

69. Valittaja arvostelee unionin yleistä tuomioistuinta tämän jälkeen siitä, että se ei tutkinut riittävästi, oliko komissio arvioinut sille hallintomenettelyn yhteydessä mahdollisen konkurssimenettelyn kestosta annettua lausuntoa ja antanut siitä ilmeneville tiedoille tarvittavaa painoarvoa, kun otetaan huomioon myös muita slovakialaisia panimoja koskevista konkurssimenettelyistä saadut kokemukset. Frucona korostaa useaan kertaan, että kyseessä on oikeuskysymys.

70. On totta, että valtiontuen käsite, sellaisena kuin se ilmenee primäärioikeudessa, on oikeudellinen käsite, jota on tulkittava objektiivisten perusteiden mukaan. Tämän takia unionin yleisen tuomioistuimen on lähtökohtaisesti valvottava kokonaisvaltaisesti sitä, kuuluuko jokin toimenpide EY 87 artiklan 1 kohdan (josta on tullut SEUT 107 artiklan 1 kohta) soveltamisalaan, ottaen huomioon sen käsiteltävänä olevaan asiaan liittyvät konkreettiset seikat samoin kuin sen, onko komission arvio tekninen tai monimutkainen.⁴⁶

71. Tähän tuomioistuimen harjoittamaan valvontaan kuuluu myös yksityisen velkojan kriteerin eli sen oikeudellisen kriteerin soveltaminen, jonka perusteella komissio määrittää, onko viranomaisten yritykselle antamia maksuhelpotuksia mahdollisesti pidettävä valtiontukia koskevassa lainsäädännössä tarkoitettuna etuna ja miltä osin niitä on pidettävä etuna.⁴⁷

44 — Edellä alaviitteessä 4 mainittu julkisasiamies Poiares Maduron esittämä ratkaisuehdotus asiassa Espanja v. komissio, tuomio 14.9.2004, ratkaisuehdotuksen 36 kohta.

45 — Valituksenalaisen tuomion 128 kohta.

46 — Asia C-83/98 P, Ranska v. Ladbroke Racing ja komissio, tuomio 16.5.2000 (Kok., s. I-3271, 25 kohta); edellä alaviitteessä 21 mainittu British Aggregates -tapaus, tuomion 111 kohta ja edellä alaviitteessä 21 mainittu BNP Paribas -tapaus, tuomion 100 ja 104 kohta; ks. lisäksi edellä alaviitteessä 23 mainittu HAMSA-tapaus, tuomion 159 kohta ja alaviitteessä 25 mainittu Olympic Airways -tapaus, tuomion 284 kohta.

47 — Ks. vastaavasti edellä alaviitteessä 23 mainittu HAMSA-tapaus, tuomion 165 ja 171 kohta, jossa tutkitaan, kestäkö komission soveltama menettely oikeudellisen arvioinnin.

72. Kuten jo edellä totesin, yksityisen velkojan kriteerin – samoin kuin samansukuisen yksityisen sijoittajan kriteerin – soveltaminen edellyttää kaikkien yksittäistapaukseen liittyvien seikkojen kokonaisarviointia viran puolesta, jolloin on otettava huomioon asianomaisen jäsenvaltion esittämät tiedot sekä kaikki muut kyseistä tapausta koskevat merkitykselliset taustatiedot.⁴⁸

73. Jos on – kuten tässä tapauksessa – selvitettävä, olisiko yksityinen velkoja ryhtynyt tuomioistuimessa velkasaneerausmenettelyyn tai mieluummin hakenut velallisensa konkurssiin, yksittäistapauksen harkinnan kannalta merkityksellisiin seikkoihin kuuluu yleensä myös mahdollisen konkurssimenettelyn kesto.

74. Unionin yleinen tuomioistuin ei ole missään tapauksessa ymmärtänyt tätä seikkaa väärin vaan se on päinvastoin arvioinut perusteellisesti mahdollisen konkurssimenettelyn kestoa riidanalaisen päätöksen laillisuutta valvoessaan, jolloin se on myös tarkastellut riidanalaisen päätöksen yksittäisiä perustelukappaleita.⁴⁹

75. Valituksenalaisessa tuomiossa käsitellään nimenomaisesti Fruconan alimmassa oikeusasteessa esittämää väitettä, jonka mukaan ”ei ole otettu huomioon konkurssimenettelyn kestoa Slovakiassa ja tätä koskevia kolmansien kertomuksia”; unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että komissiota ”ei voida moittia siitä, että se olisi sivuuttanut tältä osin [Fruconan] näkemyksen”.⁵⁰

76. Siten unionin yleistä tuomioistuinta on vaikea moittia siitä, että se olisi sivuuttanut konkurssimenettelyn keston harjoittaessaan laillisuusvalvontaansa sen osalta, miten komissio sovelsi yksityisen velkojan kriteeriä.

77. Frucona katsoo myös, että unionin yleinen tuomioistuin ei ole tutkinut riittävästi, oliko komissio antanut mahdollisen konkurssimenettelyn kestolle tarvittavan painoarvon soveltaessaan yksityisen velkojan kriteeriä riidanalaisessa päätöksessä.

78. Tästä on huomautettava, että yksittäistapaukseen liittyvien eri seikkojen, joiden perusteella yksityisen velkojan olisi pitänyt muodostaa mielipiteensä, oikea painoarvo ei ole oikeuskysymys vaan tosiseikkoja koskeva kysymys, johon voidaan vastata tapauskohtaisesti hyvin eri tavalla ja joka edellyttää aina monitahoista taloudellista arviointia, jota varten komissiolla on tunnetusti laaja harkintavalta.⁵¹

79. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tällaista monitahoista taloudellista arviointia edellyttävän komission toimenpiteen oikeudellisessa valvonnassa on tästä syystä tutkittava vain, että menettelyä ja perusteluvollisuutta koskevia sääntöjä on noudatettu, että riidanalaisen ratkaisun perustana olevat tosiseikat pitävät asiallisesti paikkansa, että näitä tosiseikkoja ei ole arvioitu ilmeisen virheellisesti ja että harkintavaltaa ei ole käytetty väärin.⁵²

48 — Ks. vastaavasti yksityisen sijoittajan kriteerin osalta edellä alaviitteessä 3 mainittu EDF-tapaus, tuomion 86 ja 104 kohta; ks. lisäksi yksityisen velkojan kriteeristä julkisiasiamies Poiaras Maduron edellä alaviitteessä 4 mainitussa asiassa Espanja v. komissio, tuomio 14.9.2004, esittämän ratkaisuehdotuksen 37 kohta ja siinä käytetty ilmaisu ”ottaa huomioon kaikki tekijät”.

49 — Valituksenalaisen tuomion 123–129 kohta; kyseisen tuomion 123 kohdassa viitataan nimenomaisesti riidanalaisen päätöksen 40 ja 54 perustelukappaleeseen.

50 — Valituksenalaisen tuomion 123 kohta. Käsitelen jäljempänä tämän ratkaisuehdotuksen 114 ja 115 kohdassa sitä, onko unionin yleinen tuomioistuin ottanut tässä toteamuksessa riidanalaisen päätöksen sisällön vääristyneellä tavalla huomioon.

51 — Asia C-56/93, Belgia v. komissio, tuomio 29.2.1996 (Kok., s. I-723, 11 kohta); edellä alaviitteessä 38 mainittu asia Espanja v. Lenzing, tuomion 56 kohta ja asia C-290/07 P, komissio v. Scott, tuomio 2.9.2010 (Kok., s. I-7763, 64 kohta); ks. myös edellä alaviitteessä 23 mainittu HAMSA-tapaus, tuomion 127 kohta ja edellä alaviitteessä 25 mainittu Olympic Airways -tapaus, tuomion 285 kohta.

52 — Edellä alaviitteessä 20 mainittu asia Chronopost, tuomion 143 kohta ja alaviitteessä 51 mainittu asia komissio v. Scott, tuomion 66 kohdan viimeinen virke.

80. Toisin kuin kartellitapauksissa, unionin tuomioistuimilla ei ole toimivaltaa rajattomaan harkintavallan käyttöön, kun kyseessä ovat valtiontukia koskevat komission päätökset, jotka ovat täysin hallinto-oikeudellisia eivätkä sisällä minkäänlaista seuraamusta (SEUT 261 artikla). Tästä syystä unionin yleisen tuomioistuimen tehtävänä ei ole korvata omalla taloudellisia seikkoja koskevalla arvioinnillaan komission arviointia.⁵³

81. Unionin yleinen tuomioistuin on perustellusti pysytellyt juuri näiden lainkäyttövaltuuksilleen asetettujen rajojen sisällä, kun se tutki riidanalaisen päätöksen alimpana oikeusasteena mahdollisen konkurssimenettelyn keston huomioon ottamisen kannalta ja päätyi Fruconan perustelujen perusteellisen tutkimisen jälkeen siihen, että komissio ei ollut tehnyt ilmeistä arviointivirhettä.⁵⁴

82. Yksityiskohtaisemmin tarkasteltuna voidaan tietysti olla täysin eri mieltä siitä, vakuuttaako komission ja unionin yleisen tuomioistuimen eri tosiseikoista tekemä arviointi tässä tapauksessa. Tämän osoittavat erityisesti eloisa keskustelu oikeudenkäynnin osapuolten kesken suullisessa käsittelyssä samoin kuin niiden vastaukset unionin tuomioistuimen suullisiin kysymyksiin. Loppuun saakka jäi riidanalaiseksi etenkin se, miten kauan mahdollinen konkurssimenettely olisi tässä tapauksessa todennäköisesti kestänyt,⁵⁵ minkä merkityksen yksityinen velkoja olisi antanut tätä koskevalle epävarmuudelle päätöstä tehdessään,⁵⁶ miten luotettavia komission tästä esittämät lausunnot olivat⁵⁷ sekä mitä lisätuottoa yksityinen velkoja olisi voinut saada konkurssimenettelyssä paikallisen veroviranomaisen sopimaan velkasaneeraukseen nähden, kun otetaan huomioon myös velkasaneerauksen kohteena olevalle summalle kertyvät korot.⁵⁸

83. Sen toteamiseksi, että on tapahtunut ilmeinen arviointivirhe, ei kuitenkaan riitä, että ollaan vain eri mieltä kuin komissio. Jos nimittäin erilaiset arvioinnit vaikuttavat olevan tosiseikkojen ja todisteiden perusteella mahdollisia, ei voida oikeudellisesti riitauttaa sitä, että komissio on valinnut yhden niistä, vaikka se ei olisi sama, jonka oikeudenkäynnin jokin osapuoli, unionin yleinen tuomioistuin tai unionin tuomioistuin olisi asettanut etusijalle. Ilmeinen arviointivirhe on kysymyksessä vasta, jos komission päätelmät eivät ole enää puolustettavissa tosiseikkojen ja todisteiden valossa eli jos niille ei ole havaittavissa järkevää perustetta.⁵⁹

84. Näin ollen unionin yleiseltä tuomioistuimelta ei voitu nyt käsiteltävässä asiassa vaatia, että sen olisi pitänyt epävarmuustekijöiden arvioimisen ja mahdollisen konkurssimenettelyn keston osalta korvata komission arviointi tosiseikoista omalla arvioinnillaan. Olisi erityisen väärin, jos unionin tuomioistuin tässä vaiheessa muutoksenhakutuomioistuimena korvaisi unionin yleisen tuomioistuimen tai komission arvioinnin epävarmuustekijöistä ja mahdollisen konkurssimenettelyn kestosta omalla arvioinnillaan.

85. Juuri tähän valittaja kuitenkin todellisuudessa pyrkii väitteellään, joka koskee mahdollisen konkurssimenettelyn kestoa sekä etukäteisnäkökulmaa: oletettuja oikeuskysymyksiä koskevalla verukkeella se kehottaa unionin tuomioistuinta viime kädessä asettamaan oman arviointinsa tosiseikoista unionin yleisen tuomioistuimen ja komission tekemän arvioinnin sijaan. Unionin tuomioistuimen pitäisi vastustaa tätä kiusausta, jos se ei halua ylittää merkittävästi toimivaltaa, jota sillä on muutoksenhakumenettelyssä.

53 — Asia C-323/00 P, DSG Dradenauer Stahlgesellschaft v. komissio, määräys 25.4.2002 (Kok., s. I-3919, 43 kohta); edellä alaviitteessä 38 mainittu asia Espanja v. Lenzing, tuomion 57 kohdan viimeinen virke ja alaviitteessä 51 mainittu asia komissio v. Scott, tuomion 66 kohdan ensimmäinen virke.

54 — Valituksenalaisen tuomion 123–129 kohta, erityisesti 129 kohta.

55 — Ks. tästä valituksenalaisen tuomion 123–127 kohta.

56 — Komissio korosti erityisesti suullisessa käsittelyssä useaan kertaan, että nyt käsiteltävässä asiassa konkurssimenettelyn kestolla ei olisi ollut suurta vaikutusta yksityisen velkojan päätöksentekoon. Frucona vastusti tätä kiivaasti.

57 — Ks. tästä valituksenalaisen tuomion 124–126 kohta.

58 — Ks. tästä erityisesti valituksenalaisen tuomion 128 ja 137 kohta.

59 — Ks. tästä 17.9.2009 esittämäni ratkaisuehdotus asiassa C-441/07 P, komissio v. Alrosa, tuomio 29.6.2010 (Kok., s. I-5949, ratkaisuehdotuksen 84 kohta).

86. Tällä perusteella Fruconan väitteet yksityisen velkojan kriteerin soveltamisen laillisuusvalvonnasta eivät menesty.

3. Välipäätelmä

87. Fruconan esittämä ensimmäinen valitusperuste on siten tutkittava, mutta se on perusteeton.

B Toinen valitusperuste: väite, joka koskee komission perustelujen parantelua jälkikäteen ja jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin on ottanut selvitysaineiston vääristyneellä tavalla huomioon

88. Toisessa valitusperusteessa on neljä osaa. Ne liittyvät lausumiin, joita unionin yleinen tuomioistuin on esittänyt konkurssimenettelyn kustannuksista,⁶⁰ konkurssimenettelyn kestosta,⁶¹ komission väitetyistä varovaisuudesta tosiseikkoja koskevassa arvioinnissa⁶² ja jäljelle jäävän velan oletetusta merkityksestä konkurssimenettelyn täytäntöönpanon jälkeen.⁶³

89. Frucona väittää tämän valitusperusteen kaikissa neljässä osassa unionin yleisen tuomioistuimen asettaneen omat perustelunsa ja oman taloudellisen arviointinsa tosiseikoista komission arvioinnin tilalle tavalla, joka ei ole sallittu. ”Tämän lisäksi ja toissijaisesti”⁶⁴ Frucona vetoaa siihen, että unionin yleinen tuomioistuin on arvioinut ilmeisen paikkansapitämättömästi käytettävissä olevaa selvitysaineistoa. Koska tämän toisen valitusperusteen kaikkia neljää osaa koskevat esitetyt oikeuskysymykset muistuttavat siten vahvasti toisiaan, ne on syytä käsitellä yhdessä.

90. Siltä osin kuin komissio riitauttaa jälleen käsittelyn aluksi alimmassa oikeusasteessa esitettyyn kannekirjelmään tehdyt ristikkäisviittaukset, joilla Frucona on tukenut valituskirjelmässä lausumiaan, tämä väite on hylättävä samoista syistä, jotka olen jo esittänyt ensimmäisen valitusperusteen yhteydessä.⁶⁵

1. Väite, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin on korvannut komission perustelut omilla perusteluillaan

91. Frucona väittää aluksi, että unionin yleinen tuomioistuin on asettanut moneen kertaan omat perustelunsa sekä omat taloudelliset arviointinsa tosiseikoista komission arvioinnin sijaan ja tehnyt siten oikeudellisen virheen.

92. On totta, että unionin tuomioistuin ja unionin yleinen tuomioistuin eivät saa tehdessään päätöksen kumoamiskanteesta missään vaiheessa korvata riitautetun toimenpiteen toteuttajan esittämiä perusteluja omillaan.⁶⁶ Siinä ilmenee kumoamiskanteen kassatorinen luonne. Se perustuu viime kädessä toimielinten välisen tasapainon periaatteeseen, joka on ominainen Euroopan unionin rakenteelle ja työskentelytavalle. Toimielinten välisen tasapainon huomioon ottaminen edellyttää sitä, että kukin toimielin käyttää toimivaltaansa muiden toimielinten toimivaltaa kunnioittaen.⁶⁷

60 — Valituksenalaisen tuomion 134–137 kohta.

61 — Valituksenalaisen tuomion 123–129 kohta.

62 — Valituksenalaisen tuomion 116–120, 128, 137 ja 185–190 kohta.

63 — Valituksenalaisen tuomion 113 ja 121 kohta.

64 — Oikeudenkäyntikielillä ”further or alternatively”.

65 — Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 26 ja 27 kohta.

66 — Asia C-164/98 P, DIR International Film ym. v. komissio, tuomio 27.1.2000 (Kok., s. I-447, 38 ja 49 kohta, jäljempänä DIR-tapaus); yhdistetyt asiat C-442/03 P ja C-471/03 P, P&O European Ferries (Vizcaya) ja Diputación Foral de Vizcaya v. komissio, tuomio 1.6.2006 (Kok., s. I-4845, 60 ja 67 kohta) ja edellä alaviitteessä 21 mainittu British Aggregates -tapaus, tuomion 141 kohta.

67 — Asia C-70/88, parlamentti v. neuvosto, tuomio 22.5.1990 (Kok., s. I-2041, Kok. Ep. X, s. 443, 22 kohta) ja asia C-133/06, parlamentti v. neuvosto, tuomio 6.5.2008 (Kok., s. I-3189, 57 kohta); ks. vastaavasti asia C-539/09, komissio v. Saksa, tuomio 15.11.2011 (Kok., s. I-11235, 56 kohta).

93. Tästä seuraa, että unionin tuomioistuimet eivät saa esittää unionin säädökselle, joka perustuu paikkansapitämättömiin ja jopa lainvastaisiin perusteisiin, täysin uusia perusteluja ja pitää sitä tämän jälkeen voimassa. Unionin tuomioistuimet eivät nimittäin saa jälkikäteisvalvontaa koskevan rajattoman toimivallan (SEUT 261 artikla) soveltamisalan ulkopuolella muuttaa riitautettua toimenpidettä, vaan niiden on julistettava se mitättömäksi, jos ja siltä osin kuin kanne on aiheellinen (SEUT 264 artiklan ensimmäinen kohta).⁶⁸ Tämän jälkeen asianomaisen unionin toimielimen, elimen ja laitoksen, jonka säädös on julistettu mitättömäksi, on toteutettava tuomion täytäntöön panemiseksi tarvittavat toimenpiteet (SEUT 266 artiklan ensimmäinen kohta).

94. Mikään ei kuitenkaan estä unionin tuomioistuimia tutkimasta kantajan esittämien kanneperusteiden ja perustelujen paikkansapitävyyttä tarkasti ja analysoimasta niitä yksityiskohtaisesti.⁶⁹ Asia on pikemminkin päinvastoin: SEUT 264 artiklan ensimmäisessä kohdassa jopa edellytetään tällaista tutkimista, koska vain (tutkittavaksi ottamisen edellytykset täyttävä ja) aiheellinen kanne voi johtaa riidanalaisen unionin säädöksen mitättömäksi julistamiseen.

95. Unionin yleinen tuomioistuin on tutkinut nyt käsiteltävässä asiassa juuri tätä: se on verrannut Fruconan riitauttamia päätöksen kohtia tarkasti tämän itsensä kumoamiskanteensa yhteydessä esittämiin väitteisiin ja perusteluihin sekä komission puolustukseen esittämiin väitteisiin. Unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt siinä yhteydessä sen päätelmän, ettei yksikään Fruconan esittämistä väitteistä eikä yksikään Fruconan esittämistä perusteluista ole hyväksyttävä peruste riidanalaisen päätöksen kumoamiselle.⁷⁰

96. Unionin yleinen tuomioistuin ei ole tässä tapauksessa millään tavoin pitänyt komission riidanalaisessa päätöksessä esittämiä perusteita paikkansapitämättöminä tai lainvastaisina eikä korvannut niitä omilla, toisenlaisilla perusteluillaan. Unionin yleinen tuomioistuin ei esimerkiksi ole tehnyt sellaista päätelmää, että riidanalainen päätös olisi pidettävä voimassa muista kuin komission mainitsemista syistä. Valituksenalaisessa tuomioissa nojaututaan pikemminkin siihen, että riidanalainen päätös sekä sen perustelut kestävät kiistattomista heikkouksistaan huolimatta (edelleen) oikeudellisen tarkastelun.

97. Unionin yleinen tuomioistuin on korjannut komission riidanalaisessa päätöksessä esittämiä perusteluja olettamalle, jonka mukaan kyseessä on EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtiontuki, vain yhden ainoan kohdan osalta: se on todennut komission tehneen oikeudellisen virheen mahdollisen konkurssimenettelyn osalta huomioon otettavissa kustannuksissa. Siltä osin se on korjannut riidanalaisessa päätöksessä ilmaistun arvioinnin julkisoikeudelliselle velkojalle mahdollisesta konkurssimenettelystä odotettavissa olevasta vähimmäistuotosta 239 miljoonasta SKK:sta 225,5 SKK:ksi ja ottanut tämän oikaistun arvon Fruconan perustelujen jatkotutkimusten pohjaksi.⁷¹

98. Tässä yhteydessä on huomattava, että unionin yleinen tuomioistuin saattaa kumoamiskannetta käsitellessään päätyä tulkitsemaan riidanalaisen toimenpiteen perusteluja eri tavoin kuin toimenpiteen toteuttaja ja joissakin tilanteissa jopa hylkäämään viimeksi mainitun esittämät nimenomaiset perustelut, jos se on aineellisesti perusteltua.⁷²

99. Nyt käsiteltävässä asiassa komission oikeudellinen virhe oli unionin yleiselle tuomioistuimelle aineellinen syy poiketa yhdessä kohdassa näkemyksistä, joilla komissio oli perustellut riidanalaisessa päätöksessä sitä, että kyseessä oli EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtiontuki.

68 — Ks. tästä myös edellä alaviitteessä 66 mainittu oikeuskäytäntö.

69 — Ks. vastaavasti asia C-431/07 P, Bouygues ja Bouygues Télécom v. komissio, tuomio 2.4.2009 (Kok., s I-2665, 68 kohta) sekä yhdistetyt asiat C-628/10 P ja C-14/11 P, Alliance One International ym. v. komissio ym., tuomio 19.7.2012, 121 ja 122 kohta.

70 — Ks. erityisesti valituksenalaisen tuomion 149–151 ja 168 kohta.

71 — Valituksenalaisen tuomion 137 kohta.

72 — Edellä alaviitteessä 66 mainittu DIR-tapaus, tuomion 42 kohta ja edellä alaviitteessä 21 mainittu British Aggregates -tapaus, tuomion 142 kohta.

100. Tällainen poikkeaminen riidanalaisen päätöksen perusteluista oli – myös, kun otetaan huomioon unionin tuomioistuinten rooli kumoamismenettelyssä⁷³ – perusteltua, koska tämä seikka ei ollut vaikuttanut mainittavalla tavalla komission tekemän päätelmän oikeudelliseen paikkansapitävyyteen (EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun valtiontuen olemassaolo). Riidanalaisen päätöksen kumoaminen olisi sitä vastoin ollut täysin suhteetonta todetun oikeudellisen virheen merkitykseen ja vaikutuksiin nähden.

101. Lasketut luvut ovat tosin nyttemmin hyvin lähellä toisiaan, sillä Slovakian veroviranomaisille mahdollisesta konkurssimenettelystä odotettavissa ollut vähimmäistuotto oli laskuvirheen oikaisuun jälkeen edelleen 225,5 miljoonaa SKK. Kuten unionin yleinen tuomioistuin toteaa, tämä oikaistu summa on ”melkein sama” kuin Fruconan tosiasiallisesti velkasaneerauksen yhteydessä paikalliselle veroviranomaiselle suorittama 224,3 miljoonan SKK:n summa. Samoin 225,5 SKK:n suuruisen summa, joka on lisäksi vain erittäin varovainen arvio, oli edelleen 1,2 miljoonaa SKK suurempi kuin paikallisen veroviranomaisen tosiasiallisesti saama 224,3 miljoonan SKK:n suuruisen summa.⁷⁴

102. Unionin yleinen tuomioistuin on perustellusti päätellyt tästä, että komissio ei ollut tehnyt ilmeistä arviointivirhettä, kun se oli katsonut, että kantajan omaisuuden myyntituotto, siihen liittyvillä kustannuksilla vähennettynä, olisi ollut konkurssimenettelyssä suurempi kuin määrä, jonka Slovakian viranomaiset saivat velkasaneerauksen täytäntöönpanon yhteydessä.⁷⁵

103. Kun otetaan huomioon laaja harkintavalta, jota komissiolla on sen suorittaessa monitahoisia taloudellisia arviointeja,⁷⁶ unionin yleinen tuomioistuin ei voinut tässä yhteydessä katsoa komission tehneen ilmeistä arviointivirhettä. Olettama, jonka mukaan huolellinen markkinataloudessa toimiva yksityinen velkoja olisi pikemminkin valinnut konkurssimenettelyn, josta oli odotettavissa vähintään 225,5 miljoonan SKK:n tuotto, kuin heti maksettavan 224,3 SKK:n suorituksen, oli ainakin hyvin mahdollinen. Toisin kuin Frucona katsoo, unionin yleinen tuomioistuin totesi lisäksi yksityiskohtaisesti tähän yksittäistapaukseen liittyvissä erityisissä olosuhteissa⁷⁷ – ei missään tapauksessa välttämättömänä toteamuksena –, että yksityinen velkoja olisi konkurssimenettelystä mahdollisesti aiheutuvan ajanhukan vuoksi valinnut pikemminkin heti suoritettavan 224,3 miljoonan SKK:n suuruisen maksun ja luopunut hakemasta velan loppuosaa konkurssipesästä.

104. Tässä yhteydessä on muistutettava myös siitä, ettei oikeuskäytännössä käytettyä perustetta, joka koskee maksuhelpotuksia, joita asianomainen yritys ei ”ilmiselvästi” olisi saanut yksityiseltä velkojalta vastaavin ehdoin, pidä tulkita määrälliseksi perusteeksi.⁷⁸ Pikemminkin riittää, että riidanalaisessa päätöksessä oletettua yksityisen velkojan käyttäytymistä (eli konkurssimenettelyn vaatimista) voitiin vastaavassa tilanteessa pitää todennäköisempänä kuin julkisoikeudellisen velkojan viime kädessä toteuttamaa menettelyä (eli luopumista 65 prosentista saatavistaan velkasaneerauksen yhteydessä), kun otetaan huomioon komission harkintavalta. Tässä yhteydessä todennäköisyydelle ei aseteta tiukennettuja vaatimuksia.⁷⁹

105. Kaiken kaikkiaan Fruconan toisen valitusperusteen yhteydessä esittämä ensimmäinen väite on näin ollen perusteeton.

73 — Ks. tästä edellä tämän ratkaisuehdotuksen 92–94 kohta.

74 — Päivänä, jona paikalliset veroviranomaiset hyväksyivät Fruconan velkasaneerausehdotuksen, eli 9.7.2004, 1,2 miljoonaa SKK vastasi noin 30 079:ää euroa (EUVL 2004, C 178, s. 1 mukainen vaihtokurssi). Päivänä, jona Frucona suoritti velkasaneerauksessa sovitun valmisteveron määrän paikallisille veroviranomaisille, eli 17.12.2004, 1,2 miljoonaa SKK vastasi noin 31 061:tä euroa (EUVL 2004, C 313, s. 1 mukainen vaihtokurssi).

75 — Valituksenalaisen tuomion 137 kohta.

76 — Ks. tästä erityisesti edellä tämän ratkaisuehdotuksen 60 kohta.

77 — Valituksenalaisen tuomion 124–128 kohta.

78 — Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 48 ja 51 kohta.

79 — Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 61 ja 62 kohta.

2. Väite, jonka mukaan selvitysaineisto on otettu vääristyneellä tavalla huomioon

106. Lopuksi on tutkittava vielä Fruconan toisen valitusperusteen yhteydessä esittämä toinen väite, joka koskee selvitysaineiston ottamista vääristyneellä tavalla huomioon.

a) Tutkittavaksi ottaminen

107. Selvitysaineiston ottaminen vääristyneellä tavalla huomioon on lähtökohtaisesti oikeuskysymys, jonka unionin tuomioistuin saa käsitellä muutoksenhakumenettelyssä. SEUT 256 artiklan 1 kohdan, Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 51 artiklan ensimmäisen kohdan ja unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 112 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan on kuitenkin niin, että valittajan, joka väittää unionin yleisen tuomioistuimen ottaneen selvitysaineiston huomioon vääristyneellä tavalla, on ilmoitettava täsmällisesti ne seikat, jotka se katsoo unionin yleisen tuomioistuimen ottaneen huomioon vääristyneellä tavalla, ja näytettävä toteen ne arviointivirheet, joiden takia unionin yleinen tuomioistuin on valittajan mukaan päätenyt niiden ottamiseen huomioon vääristyneellä tavalla.⁸⁰

108. Frucona ei ole täyttänyt näitä tiukkoja vaatimuksia valituskirjelmässään. Se on tosin kuvannut vuolaasti, miksi se ei pidä unionin tuomioistuimen konkurssimenettelyn kustannuksista, konkurssimenettelyn kestosta, komission oletetusta varovaisuudesta tosiseikkojen arvioinnissa ja konkurssimenettelyn toteuttamisen jälkeen jäljelle jäävän velan oletetusta määrästä esittämiä toteamuksia paikkansapitävinä. Täsmälliset tiedot siitä, minkä konkreettisen selvitysaineiston unionin yleinen tuomioistuin olisi ottanut vääristyneellä tavalla huomioon ja missä mahdollinen arviointivirhe olisi täsmälleen tehty, kuitenkin puuttuvat. Frucona tyytyy lähinnä toista valitusperustetta koskevien lausumiensa jokaisen osion lopussa väittämään yhdellä ainoalla virkkeellä tai jopa vain lauseella yleisluontoisesti, että unionin yleinen tuomioistuin on ”selvästi ottanut selvitysaineiston vääristyneellä tavalla huomioon” tai nojautunut ”ilmeisen virheelliseen arviointiin” ”käytettävissä olevasta selvitysaineistosta”.

109. Katson näin ollen, että selvitysaineiston ottamista vääristyneellä tavalla huomioon koskevaa väitettä ei voida lainkaan tutkia.

b) Perusteltavuus

110. Vaikka tämä väite otettaisiinkin tutkittavaksi, se olisi joka tapauksessa perusteeton.

111. Valittaja on monisivuisesti esittänyt, miksi se ei pidä unionin tuomioistuimen konkurssimenettelyn kustannuksista, konkurssimenettelyn kestosta, komission oletetusta varovaisuudesta tosiseikkojen arvioinnissa ja konkurssimenettelyn toteuttamisen jälkeen jäljelle jäävän velan oletetusta määrästä esittämiä toteamuksia vakuuttavina.

112. Silloin, kun puhutaan selvitysaineiston ottamisesta vääristyneellä tavalla huomioon, kyse ei ole kuitenkaan tästä. Selvitysaineisto on otettu huomioon vääristyneellä tavalla ainoastaan, jos ilman uutta selvitysaineistoa on selvää, että olemassa olevaa todistusaineistoa on arvioitu *ilmeisen virheellisesti*.⁸¹ Valituksenalaisessa tuomiossa suoritetun selvitysaineiston arvioinnin on toisin sanoen oltava suorastaan perusteetonta, ja unionin yleisen tuomioistuimen tekemän arviointivirheen on oltava ilman muuta

80 — Yhdistetyt asiat C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomio 7.1.2004 (Kok., s. I-123, 50 ja 159 kohta); asia C-413/08 P, Lafarge v. komissio, tuomio 17.6.2010 (Kok., s. I-5361, 16 kohta) ja asia C-71/09 P, Comitato ”Venezia vuole vivere” ym. v. komissio, tuomio 9.6.2011 (Kok., s. I-4727, 152 kohta).

81 — Asia C-229/05, PKK ja KNK v. neuvosto, tuomio 18.1.2007 (Kok., s. I-439, 37 kohta); asia C-260/05 P, Sniace v. komissio, tuomio 22.11.2007 (Kok., s. I-10005, 37 kohta) ja edellä alaviitteessä 80 mainittu asia Comitato ”Venezia vuole vivere” ym. v. komissio, tuomion 153 kohta.

silmiinpistävä. Jos käytettävissä olevaa selvitysaineistoa voidaan tulkita monilla tavoin, kuten monitahoisissa taloudellisissa asioissa usein on, unionin yleistä tuomioistuinta ei voida moittia siitä, että se on valinnut yhden vaihtoehdoista, vaikka valittaja tai unionin tuomioistuin itse pitäisi jotain muuta tulkintaa ensisijaisena.

113. Voidaan olla eri mieltä siitä, ovatko unionin yleisen tuomioistuimen toteamukset konkurssimenettelyn kustannuksista, komission oletetusta varovaisuudesta tosiseikkojen arvioinnissa ja konkurssimenettelyn toteuttamisen jälkeen jäljelle jäävän velan oletetusta määrästä tässä tapauksessa vakuuttavia. *Ilmeisen paikkansapitämättömiä* unionin yleisen tuomioistuimen käytettävissä olevasta selvitysaineistosta tekemät päätelmät eivät kuitenkaan ole.

114. Sama pätee unionin tuomioistuimen kirjallisessa ja suullisessa käsittelyssä perinpohjaisesti käsiteltyyn kysymykseen siitä, tutkiko komissio riidanalaisessa päätöksessä konkurssimenettelyn keston. Unionin yleisen tuomioistuimen mielestä ”komissiota ei voida moittia siitä, että se olisi sivuuttanut tältä osin [Fruconan] näkemyksen”.⁸² Frucona väittää sitä vastoin painokkaasti, että riidanalaisessa päätöksessä ei todeta mitään konkurssimenettelyn kestoja koskevasta kysymyksestä, ja arvostelee tältä osin unionin yleistä tuomioistuinta kyseisen päätöksen ottamisesta vääristyneellä tavalla huomioon.

115. Tämä väite ei menesty. Pitää tosin paikkansa, että riidanalaisesta päätöksestä ei ilmene nimenomaisesti, onko komissio tutkinut konkurssimenettelyn keston ja millä tavoin se on ottanut tämän kysymyksen huomioon soveltaessaan yksityisen velkojan kriteeriä. Yksinomaan siitä, että riidanalaisessa päätöksessä ei todeta tästä mitään, ei voida kuitenkaan – toisin kuin Frucona katsoo – välttämättä päätellä, että komissio on sivuuttanut konkurssimenettelyn keston liittyvän ongelman. Riidanalainen päätös on tältä osin tulkinnanvarainen. Siksi ei voida pitää *ilmeisenä virheenä*, jos unionin yleinen tuomioistuin – toisin kuin valittaja – katsoo komission käsitelleen kyseistä ongelmaa ja Fruconan siitä esittämää näkemystä. Näin on erityisesti sen vuoksi, että riidanalaisen päätöksen 40 ja 54 perustelukappaleessa, joihin unionin yleinen tuomioistuin nimenomaisesti viittaa,⁸³ on selviä viitteitä siitä, että komissio oli vähintään tietoinen tästä ongelmasta. Komissio kuitenkin mahdollisesti katsoi, ettei tämä ongelma ollut käsiteltävään asiaan liittyvien konkreettisten seikkojen⁸⁴ vuoksi ratkaiseva, ja luopui tästä syystä lausumasta enempää mahdollisen konkurssimenettelyn kestoista päätöksen perusteluissa.⁸⁵

116. Minulla on kaiken kaikkiaan sellainen vaikutelma, että Frucona haluaa selvitysaineiston ottamista vääristyneellä tavalla huomioon koskevan väitteen varjolla todellisuuudessa saada unionin tuomioistuimen arvioimaan uudelleen alimmissa oikeusasteissa arvioituja tosiseikkoja ja selvitysaineistoa. Tällainen menettelytapa ei kuitenkaan sovellu muutoksenhakumenettelyyn, jossa unionin tuomioistuimen on tyydyttävä SEUT 256 artiklan 1 kohdan nojalla tutkimaan oikeuskysymyksiä.⁸⁶

117. Tällä perusteella selvitysaineiston ottamista vääristyneellä tavalla huomioon koskevan väitteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat, minkä lisäksi se on perusteeton.

82 — Valituksenalaisen tuomion 123 kohta.

83 — Ibid.

84 — Näitä seikkoja kuvataan tarkemmin valituksenalaisen tuomion 124–128 kohdassa. Ne olivat myös unionin tuomioistuimessa käydyssä oikeudenkäynnissä perinpohjaisen ja erittäin erimielisen keskustelun kohteena.

85 — Komissio nojautuu mahdollisesti tässä yhteydessä – joko perustellusti tai perusteettomasti – oikeuskäytäntöön, jonka mukaan komissiolla ei ole velvollisuutta ottaa kantaa sellaisiin kysymyksiin, jotka eivät selvästi mitenkään liity asiaan tai ovat merkityksettömiä tai selvästi toissijaisia (edellä alaviitteessä 20 mainittu Chronopost-tapaus, tuomion 89 kohta; edellä alaviitteessä 42 mainittu Impala-tapaus, tuomion 167 kohta ja edellä alaviitteessä 9 mainittu Elf Aquitaine -tapaus, tuomion 154 kohta).

86 — Asia C-95/04 P, British Airways v. komissio, tuomio 15.3.2007 (Kok., s. I-2331, 137 kohta); edellä alaviitteessä 42 mainittu Impala-tapaus, tuomion 29 kohta; asia C-352/09 P, ThyssenKrupp Nirosta v. komissio, tuomio 29.3.2011 (Kok., s. I-2359, 180 kohta) ja edellä alaviitteessä 9 mainittu Elf Aquitaine -tapaus, tuomion 68 kohta.

3. Välipäätelmä

118. Myös Fruconan toinen valitusperuste on näin ollen hylättävä kaikilta osin.

V Oikeudenkäyntikulut

119. Mikäli valitus hylätään, kuten ehdotan nyt käsiteltävässä asiassa, unionin tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista (unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artiklan ensimmäinen kohta), joita koskevat yksityiskohtaiset määräykset ilmenevät työjärjestyksen 69 artiklasta, luettuna yhdessä sen 118 artiklan kanssa.

120. Työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska Frucona on hävinnyt asian, se on veloitettava korvaamaan komission sekä oikeudenkäynnin muun osapuolen St. Nicolaus-traden oikeudenkäyntikulut näiden vaatimusten mukaisesti.

VI Ratkaisuehdotus

121. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin ratkaisee asian seuraavasti:

- 1) Valitus hylätään.
- 2) Frucona Košice a. s. veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.